

februari 2012 • jaargang 24 • nummer 1

HET HOUT BLAD

kijk ook op www.houtblad.nl

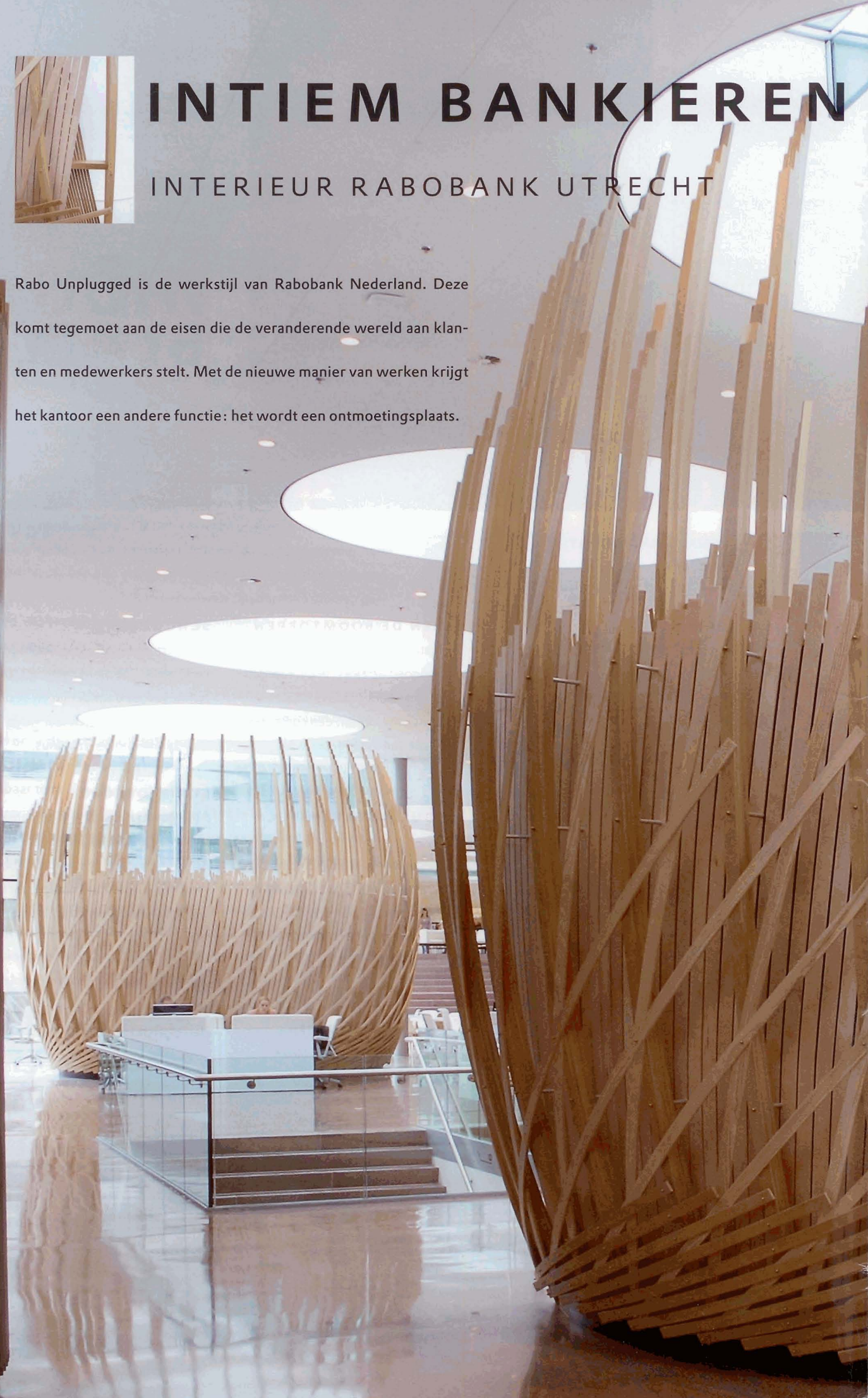

INTIEM BANKIEREN

INTERIEUR RABOBANK UTRECHT

Rabo Unplugged is de werkstijl van Rabobank Nederland. Deze komt tegemoet aan de eisen die de veranderende wereld aan klanten en medewerkers stelt. Met de nieuwe manier van werken krijgt het kantoor een andere functie: het wordt een ontmoetingsplaats.

FOTO'S: RABOBANK UTRECHT / ALEXANDER VAN BERGE AMSTERDAM

De nieuwbouw is een 105 m hoge toren van 27 verdiepingen, waaromheen een glazen 'sluier' is aangebracht.

Op het Eetplein staan twee vergaderpaviljoens van karton en washi-papier (één zichtbaar) en een spiraalvormig exemplaar, gebaseerd op de vorm van een schelp, beide naar ontwerp van Sander Architecten.

De berken panelen zijn een blikvanger in het restaurant.

Diverse sferen Voor het interieur van de nieuwbouw van Rabobank Nederland in Utrecht vertaalde Sander Architecten het Unplugged-concept naar een transparant en uitnodigend ontwerp met diverse sferen. Er werd samenwerking gezocht met architectenbureaus die ieder een deelproject voor hun rekening namen. Een daarvan is Emma Architecten in Amsterdam, verantwoordelijk voor drie vergaderruimten waarvan de metershoge ronde vormen van houten staketsels in het oog springen.

Stadse allure 'Een lekkere werkplek' was het uitgangspunt van Rabobank Nederland voor het nieuwe kantoor aan de Utrechtse Croeselaan. Maar wel één die voldoet aan de moderne eisen van het Nieuwe Werken, waarbij alles draait om flexibiliteit in werkplekken en arbeidstijden. Een werknemer heeft geen vast bureau, maar kiest een werkplek afhankelijk van de wensen. In de moderne werkomgeving ligt de nadruk op samenwerking in teams en op groepsdynamica. Architectenbureau Kraaijvanger Urbis ontwierp de nieuwbouw naast het bestaande kantoor, een opvallend ontwerp dat bestaat uit een 105 m hoge toren van 27 verdiepingen, waaromheen een glazen sluis is aangebracht. Tussen de nieuw- en oudbouw ontstond een 6.000 m² grote ruimte, het Plein genoemd. Sander Architecten werd gevraagd voor de 56.000 m² die plein en toren tellen, het interieur te ontwerpen. Een hele uitdaging voor Ellen Sander, die het coöperatieve karakter van de Rabobank in het Plein tot uiting wilde brengen en daarvoor teruggreep op stadse allure: een open en tijdloos ontmoetingsgebied, waar je je continu vrij voelt en waar je de horizon ziet.

Diverse partituren Vanuit dit uitgangspunt koos ze voor een werkomgeving waarin mensen elkaar ontmoeten, met zones naar type werkzaamheden, met vergaderpaviljoens en met ruimten voor besloten overleg en concentratie. Het Plein werd opgesplitst in een entreebalie, een koffiehoeke, wachtruimten, een kunstzone met beweegbare videoprojectiewanden en werkruimten. In overleg met de Rabobank viel de beslissing het enorme plein in te richten in samenwerking met vijf externe ontwerp bureaus onder supervisie van Sander Architecten, die zelf ook een deelproject voor z'n rekening nam. Geen gemakkelijke opgave vanwege het risico op een onrustige sfeer door de verschillende ontwerpstijlen. Kwaliteit en eenheid in diversiteit was het motto, en onder de naam Co-Create kwamen opdrachtgever, adviseur, interieurarchitect en deelontwerpers in één interieurontwerp samen. Ellen Sander heeft als een dirigent de diverse partituren tot een symfonie weten te componeren.

'Huiskamers' Aan verschillende ontwerpers zijn deelopdrachten uitgegeven, zoals Richard Hutten, Next Architects, Emma Architecten, Pentagram en Ineke Hans. Elk kreeg een gebied op het plein toegewezen, een flinke hoek van het geheel met diverse werkplekconcepten en een vergaderpaviljoen. Daarnaast kregen drie ontwerpers een torencluster toebedeeld, waaraan ze een eigen gezicht konden geven door het ontwerp van 'huiskamers' en de wandafwerking van vergaderruimtes. Om met zoveel ontwerpers toch eenheid in het interieur te krijgen, stelde Sander Architecten regels op. Alle vrijstaande paviljoens werden cilindervormige elementen met een gelijke diameter, en in vorm gelijk aan de bovenliggende lichtkoepel. De hoogte van de paviljoens mocht variëren. Als materiaal werd hout gebruikt. Ook waren alle tinten wit toegestaan.

Inlandse houtsoorten Jurg Hertog en Marten de Jong van Emma Architecten kregen de opdracht voor het ontwerpen van drie vergaderruimten - een besloten ruimte voor zes personen en twee open ruimten voor zes en twaalf personen -, en de decoratie van ruimten in een van de torenclusters. Ze ontwierpen paviljoens als reusachtige vogelnestjes van houten stroken. Jurg Hertog vertelt: 'De

IN CLUSTERS AANGEBRACHT, ONTSTAAT EEN LOGISCH PATROON

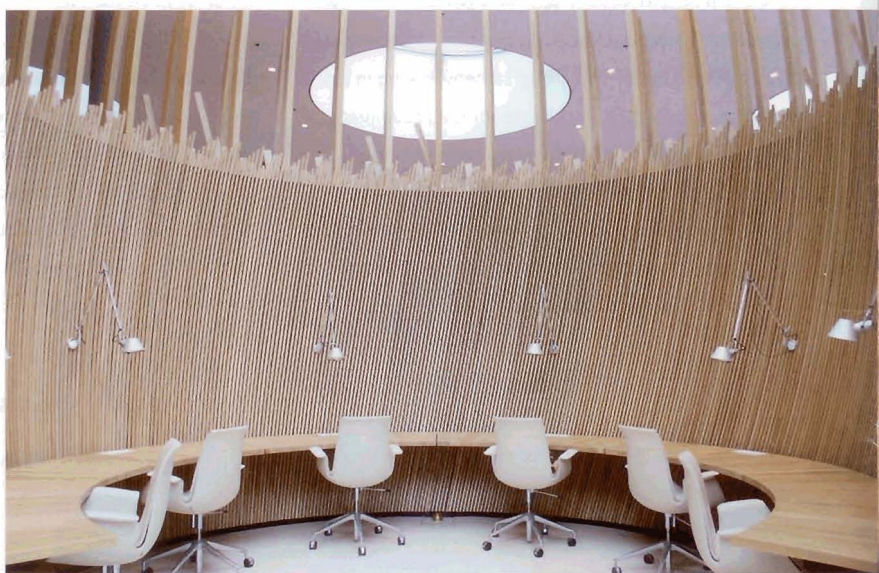
communicatie verliep uiterst vlot, doordat de opdrachtgever meedenkt vanuit een ontwerpvisie. Het leidende idee was het creëren van intimiteit, de kern is samenwerking in een plezierige omgeving. Het gebruik van hout of een afgeleide daarvan, zoals karton en washi-papier, was een vereiste om eenheid te brengen in de verschillende ontwerpen. Daarnaast heeft hout een warme uitstraling, het leeft. Je kunt het ruiken en voelen, je ziet gebruikssporen, het geeft een natuurlijke sfeer.' Vanwege drie specifieke functies van de ruimten kozen Jurg en Marten voor hout met structuren, een handtekening die ook in een koffiecorner in de toren terugkomt. Er zijn drie soorten inlandse hout toegepast: essen, eiken en esdoorn. De kleurverschillen ervan en de gelaagde verwerking geven de elementen een expressieve uitstraling.

Dennenappel Het begon met een dennenappel. Hertog: 'Die prikkelt de zintuigen. Hij heeft een mooie vorm met een laagsgewijze, spiraalvormige opbouw met een kern. We hebben in de voorbereiding een stagiaire naar

FOTO'S: EMMA ARCHITECTEN AMSTERDAM

De latten zijn in clusters aangebracht, zodat het een logisch patroon werd. De uitstekende delen zijn niet vastgezet maar lijken te zweven.

De houten elementen maken het Plein tot een samenhangend geheel in plaats van een verzameling losse objecten.

Een van de open vergaderpaviljoens: de binnenzijde is afgewerkt met trapeziumvormige eiken latten van 18 x 25 mm.

FOTO: RABOBANK UTRECHT / ALEXANDER VAN BERGE AMSTERDAM

de Hortus Botanicus gestuurd voor een aantal exemplaren om de vormen te onderzoeken. De opbouw van een dennenappel hebben we als basis genomen en deze uitgewerkt tot een ontwerp waarbij houten spanten worden geroteerd tot een centrum met daaromheen laagsgewijs latten. Op het Plein zijn in het plafond lichtkokers aangebracht, die we in ons ontwerp wilden opnemen. Zoals bij een dennenappel spitsen de bolvormige paviljoens zich bovenin toe naar de lichtkoker.'

Logisch patroon Hoogendoorn Maritieme Betimmeringen en Interieurbouw, deskundig in ronde, houten vormen, was verantwoordelijk voor de uitvoering van de ontwerpen. Jurg: 'De basis wordt gevormd door een raamwerk van staande massief eiken spanten met een lengte van 5,5 m. Daaromheen zijn onder een hoek van 80° essen latten aangebracht in clusters van zes verschillende lengten, waardoor een speels effect ontstaat. Daarop hebben we langere latten van esdoorn in nog schuinere hoeken geplaatst, 40 en 60°, in clusters van drie of vijf. De onderste laag is onder een hoek van 25° geplaatst en geeft het effect van een lage lambrisering. Ogenschijnlijk zijn de latten verschillend, maar ze zijn in clusters aangebracht, zodat het een logisch patroon wordt. Daarmee versterk je het natuurlijke karakter. De uitstekende delen hebben we niet vastgezet, die zweven als het ware, wat zorgt voor een luchtig effect.'

Kleurschakeringen Als materiaal kozen de architecten als gezegd voor inlandse houtsoorten. De onderste laag werd eiken vanwege de sterkte en de hardheid, terwijl het toch vrij gemakkelijk te bewerken en af te werken is. De laag daarop is essen met een decoratieve vlamtekening. De volgende laag is esdoorn, licht van kleur en mooi af te werken. De binnenzijde is afgewerkt met eiken latten. Alle latten zijn gemonteerd met koperen bolkopjes. De toegepaste houtsoorten zijn behandeld met olie ter bescherming, maar ook om kleurschakeringen te krijgen. Hertog over de keuze van inlands hout: 'Emma heeft zich ten doel gesteld gebouwen te ontwerpen die met zorg worden gemaakt, zorgvuldig in hun omgeving zijn inge-

past, duurzaam zijn en mooi oud kunnen worden. De materialen moeten door het gebruik een doorleefd karakter krijgen, een patina. Daarbij gaan wij ver in de filosofie over duurzaamheid. We gebruiken FSC-gecertificeerd inlands hout, omdat in onze optiek hout alleen duurzaam kan zijn als het niet verscheept wordt. Anders is immers de CO₂-balans zoek.'

Akoestiek Open werkplekken betekenen dat de akoestiek veel aandacht vraagt. Hertog: 'In de ontwerpfase van de vergaderzalen stuiten we op het probleem van slechte akoestiek door de ronde vorm. Deze zou, als het harde, reflecterende wanden zouden zijn, een focuseringseffect geven. Op advies van Peutz Akoestiek hebben we voor het binnenwerk eiken latten van 18 x 25 mm met een trapeziumvorm gebruikt, met ertussen een sparing van

CO-CREATE: VELE PARTIJEN, ÉÉN INTERIEURONTWERP

10 mm om verstrooiing van het geluid te bewerkstelligen. Achter de latten is akoestisch isolatiemateriaal Rockfon Facett gebruikt, afgewerkt met zwart firedoek.'

Mediterrane sfeer De ruim 3.300 bankmedewerkers verhuizen groepsgewijs naar de nieuwbouw. Het eerste cluster is reeds over, de overige vier volgen in februari en maart. Vanaf 1 april is de nieuwbouw volledig in gebruik en zijn alle medewerkers er aan het werk. Niet aan hun eigen bureau, niet elke dag naast dezelfde collega, maar volledig *unplugged*, in een gebouw dat een mediterrane sfeer ademt door de aardetinten en de overvloedige lichtinval. De houten elementen maken het Plein tot een samenhangend geheel in plaats van een verzameling losse objecten. De vogelnestjes, zoals de medewerkers de vergaderpaviljoens van Emma Architecten noemen, functioneren als beoogd: open ontmoetingsplekken met een intieme sfeer waarin mensen zich lekker voelen. •

ASTRID MOL

Locatie: Croeselaan 18, Utrecht **Opdrachtgever:** Rabobank Nederland **Ontwerp:** Kraaijvanger • Urbis, Rotterdam (kraaijvanger.urbis.nl) **Supervisie en Interieurontwerp:** Sander Architecten Amsterdam (sander.nl) **Deelontwerp:** Emma Architecten Amsterdam (emma-architecten.nl) **Aannemer:** Hoogendoorn Maritieme Betimmeringen en Interieurbouw Werkendam (hoogendoorn-mbi.nl) **Vloeroppervlakte:** 56.000 m². **Totale bouwperiode:** Februari 2007 - januari 2011 **Bouwkosten:** niet openbaar